

**NB! TEGEMIST ON RAKENDUSKAVA ETTEPANEKUGA SEISUGA 30.11.2021.
TEGEVUSED JA NENDELE ERALDATUD SUMMAD VÕIVAD MUUTUDA AVALIKU
KONSULTATSIOONI JA EUROOPA KOMISJONI MENETLUSES.**

VI LISA

Programmi vorm AMIFI, ISFi ja BMVI jaoks – artikli 21 lõige 3

CCI number	
Nimetus inglise keeles	AMIF programme for Estonia
Nimetus liikmesriigi keeles	Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi rakenduskava
Versioon	1.0
Esimene aasta	2021
Viimane aasta	2027
Rahastamiskõlblik alates	01.01.2021
Rahastamiskõlblik kuni	31.12.2029
Komisjoni otsuse number	
Komisjoni otsuse kuupäev	
Liikmesriigi muutmisotsuse number	
Liikmesriigi muutmisotsuse jõustumise kuupäev	
Mitteoluline ümberpaigutamine (ühissätete määruse artikli 24 lõige 5)	Ei

1. Programmi strateegia: peamised väljakutsed ja poliitilised lahendused

Viide: Määruse (EL) 2021/1060 (ühissätete määrus) artikli 22 lõike 3 punkti a alapunktid iii, iv, v ja ix

Selles osas selgitatakse, kuidas programm aitab lahendada riigi tasandil kindlaks tehtud peamisi väljakutseid, tuginedes kohalike, piirkondlike ja riiklike vajaduste hindamisele ja/või strateegiatele. Antakse ülevaade asjaomase liidu õigustiku rakendamise seisust ning liidu tegevuskavadega saavutatud edusammudest ning kirjeldatakse, kuidas fondi kaudu toetatakse nende arendamist programmitöö perioodil.

Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (AMIF) rakenduskava toetab koostoimes teiste programmide ja vahenditega üldises riiklikus strateegias „Eesti 2035“ seatud eesmärke. Strateegia annab eri valdkondade poliitikakujundajatele olulisi suuniseid ning seab eesmärke „Eesti 2035“ eesmärkide täitmiseks töötatakse välja mitu arengukava erinevates poliitika valdkondades, kaasates asjaomaseid sidusrühmi. AMIF-i eesmärgid ja asjakohased meetmed põhinevad peamiselt „**Siseturvalisuse arengukaval 2021–2030**“ (STAK). Integratsiooni erieesmärgil on kõige olulisem seos „**Sidusa Eesti arengukavaga 2021–2030**“ (Sidusa Eesti arengukava). AMIF-i kavandamisel võetakse arvesse ka „Eesti keele arengukava aastateks 2021–2035“ ja „Heaolu arengukava 2016–2023“.

STAK-i kohaselt on Eesti rändepoliitika peamine eesmärk hõlbustada Eestisse sisenemist nendele välismaalastele, kes pakuvad ühiskonnale suurt lisaväärtust ning kelle riigis viibimine on kooskõlas avalike huvide, Euroopa Liidu (EL) õiguse ja põhivabadustega. Teiseks on vaja ennetada ebaseaduslikku rännet ja korraldada riigis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmine, et tagada avalik kord ja riigi julgeolek. Sidusa Eesti arengukava pöörab tähelepanu Eestis nii lühi- kui ka pikaajaliselt viibivatele sisserändajatele vajalikule toetamisele ning toetab sihipäraste lõimumis-, sh kohanemismeetmete kaudu nende aktiivset osalemist ühiskonnas ja elukestvat õpet.

AMIF-i rakenduskava aastateks 2021–2027 keskendub sarnastele tegevustele nagu perioodil 2014–2020. Väljakutsed jäävad suures osas samaks, samuti võetakse arvesse häid praktikaid eelmise programmiperioodi eesmärkide saavutamisel ja meetmete rakendamisel. Lisaks võetakse rakenduskavas arvesse haldussuutlikkuse ja tõhususe tõstmise meetmeid, samuti lihtsustamise võimalusi halduskoormuse vähendamiseks ning tulemuslikkuse tagamiseks. Kavandatud meetmed toetavad peamiselt ligipääsu rahvusvahelise kaitse menetlusele, kvaliteetsete vastuvõtutingimuste tagamist, erinevate kohanemise ja kultuurilise lõimumise tegevuste jätkamist ning nii vabatahtliku kui ka sunniviisilise tagasisaatmisega seotud tegevusi. AMIF-i rakenduskava eesmärkide saavutamisse panustavad erinevad asutused. Abi pakutakse rahalise toetuse vormis.

Varjupaiga valdkonnas viiakse kavandatud meetmed ellu koostöös riigiasutuste, kodanikuühiskonna, rahvusvaheliste organisatsioonide ning kohalike omavalitsustega. Arvestades rände arenguid maailmas, on oluline, et Eesti oleks valmis üha arvukamateks rahvusvahelise kaitse taotlejateks ja rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele vajalike vastuvõtutingimuste tagamiseks, eelkõige haavatavate rühmade ning vastuvõtu- ja menetluslike erivajadustega isikute vajaduste katmiseks. Oluline on luua eeltingimused rahvusvahelise kaitse saajate esmaseks kohanemiseks ning edasiseks lõimumiseks Eestis.

Eesti peab liikmesriikide vahelist solidaarsust väga oluliseks. Oluline on säilitada valmisolek solidaarsusesse panustamiseks peamiselt ekspertide või tehniliste seadmete pakkumisega ELi koordineeritud meetmete kaudu või kahepoolselt. Samuti on oluline jätkata osalemist Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti (EASO) tegevustes, sealhulgas kasutades ja arendades pakutavaid võimalusi ja vahendeid, et suurendada ametnike teadmisi ja professionaalsust. Lisaks toetab Eesti jätkuvalt teadlikkuse tõstmist inimkaubanduse võimalikest ohvritest, eriti haavatavatest rühmadest ja selle varajast tuvastamist, et vajadusel suunata need inimesed asjakohase abi ja teenuste juurde kooskõlas ELi inimkaubanduse vastase võitluse strateegiaga aastateks 2021–2025.

Varjupaigapoliitika üldeesmärgid on järgmised:

1. Tagada ning arendada tõhusat ja kvaliteetset rahvusvahelise kaitse menetlust.
2. Tagada ning arendada rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate vastuvõtutingimusi ja tugiteenuseid.

Eesmärkide täitmise tulemuseks on tõhusam ja lihtsamini kättesaadav rahvusvahelise kaitse menetlus. Oluline on tagada, et varjupaigaotsuseid teeksid koolitatud spetsialistid, andmebaase arendatakse jätkusuutlikult, rahvusvahelise kaitse taotlejatel ja saajatel on lihtne juurdepääs tugiteenustele ning tagatud on piisavad majutustingimused.

Eestis vastutab rände- ja varjupaigapoliitika eest Siseministeerium, rakendades seda Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) kaudu. Sotsiaalministeerium vastutab rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu korraldamise, erinevate teenuste kavandamise ja rakendamise eest Sotsiaalkindlustusameti kaudu.

Eesti on EL varjupaiga õigustiku oma riigisisestesse õigusaktidesse õigeaegselt üle võtnud. Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduses ja praktikas tehtud muudatused tagavad täieliku vastavuse EL õigusega.

Integratsiooni valdkonnas seatakse eesmärgid Sidusa Eesti arengukavas, milles käsitletakse kodanikuühiskonda, Eesti globaalset identiteeti, kohanemist ja lõimumist. Arengukavas seatakse prioriteedid kooskõlas ELi integratsiooni ja kaasamise tegevuskavaga (ELi integratsiooni ja kaasamise tegevuskava aastateks 2021–2027 võeti vastu 24. novembril 2020). ELi tegevuskava hõlmab meetmeid kõigis lõimumise jaoks üliloolistes poliitika valdkondades. Lisaks ELi kodanikele ja kolmandate riikide kodanikele ELis sisaldab tegevuskava meetmeid ka rahvusvahelise kaitse saajate konkreetsete probleemide lahendamiseks.

Üks Sidusa Eesti arengukava tegevussuundi on „Kohanemist ja lõimumist toetav Eesti“, mis keskendub tõhusale kohanemis- ja lõimumispoliitikale. Eesmärgi kohaselt on sisseränne Eestisse viimastel aastatel suurenenud – üha rohkem välismaalasi saabub Eestisse peamiselt töötamise, õppimise või perekondlikel põhjustel. Sisseränne kasvab tööjõupuuduse, tagasirände ja majandusarengu tõttu. Inimesed tulevad Eestisse teistest ELi liikmesriikidest (peamiselt Lätist, Soomest, Saksamaalt) ja kolmandatest riikidest (peamiselt Ukrainast, Venemaalt, Indiast, Valgevenest). Märkimisväärne osa uussisserändajaid (61%) kavatseb siduda oma tuleviku Eestiga (*EIM 2020*).

Kuigi rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate arv Eestis on viimastel aastatel stabiliseerunud, siis võttes arvesse rände arenguid ja rahvusvahelisi konflikte maailmas, on oluline, et Eesti oleks valmis üha suurema hulga rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate vastuvõtmiseks.

Alates 2021. aasta maist vastutab lõimumis-, sh kohanemispoliitika eest Kultuuriministeerium (enne 2021. aasta maid koordineeris kohanemispoliitikat Siseministeerium ja lõimumispoliitika eest vastutas Kultuuriministeerium). Kohanemine ja lõimumine on omavahel seotud ning nende koos hoidmine tagab suurema sünergia poliitika kavandamisel ja rakendamisel.

Kohanemine on protsess, mille käigus riiki (ümber)asunud uussisserändajad elavad sisse uude keskkonda ja vastuvõtvasse ühiskonda. Protsessi iseloomustab nende teadmiste ja oskuste omandamine, mis aitavad iseseisvalt toimida uues keskkonnas järgmistes valdkondades: 1) igapäevaelu (elukoha leidmine, laste kooli või lasteaeda paigutamine, maksud, tervishoiu- ja sotsiaalteenused, keelekursustele registreerumine jne), 2) riik (ühiskonna korraldus, õigusaktid, riigi toimimise põhimõtted, teiste riikide kodanike õigused ja kohustused, elamisloa ja elamisõigusega seotud küsimused jne) ning 3) kultuuriküsimused (põhiline arusaam vastuvõtva ühiskonna põhiväärtustest ja kultuuritraditsioonidest, baaskeeleõpe jne). Mitte kõigi välismaalaste eesmärk ei ole jäädavalt Eestisse elama asuda, omandada Eesti kodakondsus jne, vaid tööjõu liikuvuse suurenemise ja töö olemuse muutumise tõttu jäädakse siia elama pigem paariks aastaks ning seejärel liigutakse edasi, mistõttu ei vajata põhjalikke lõimumisteenuseid.

Lõimumine on pikaajaline kahe-suunaline protsess, mille eesmärk on saavutada ühiskonna sotsiaalne sidusus erineva kultuurilise ja keelelise taustaga inimeste vahel. Lõimumine hõlmab ka rohkem kultuurilisi aspekte, paremat keeleoskust, Eesti identiteedi arendamist ja kandmist ning Eesti kodakondsuse saamist.

Lõimumis-, sh kohanemispoliitika eesmärk on luua Eestisse saabuvatele inimestele võimalus kiiresti Eesti eluga kohaneda ja saada Eesti ühiskonna aktiivseks liikmeks. Samuti omandada teadmisi ja oskusi, sealhulgas õppida eesti keelt, kohaneda Eesti riigi ja ühiskonnaga ning iseseisvalt igapäevaelu uues vastuvõtvas ühiskonnas hakkama saada. Täiendav eesmärk on aidata kaasa sidusa ühiskonna arengule Eestis, kus erineva keelelise ja kultuurilise taustaga inimesed kannavad Eesti identiteeti, osalevad aktiivselt ühiskondlikus elus, sealhulgas tööhõives, elukestvas õppes ja kodanikuühiskonnas, jagavad demokraatlikke väärtusi ning aitavad kaasa rahvuslikule ja sotsiaalsele arengule.

Oluline on toetada nende sisserändajate kohanemist, kes kavatsevad Eestisse jääda nii lühikeseks (enamasti siia tööle tulevad inimesed) kui ka pikaks ajaks. Sotsiaalse ühtekuuluvuse tagamiseks ja suurendamiseks tuleb tegeleda erinevate sihtrühmadega. Selleks tuleb lõimumis-, sh kohanemispoliitikasse ja -tegevustesse kaasata rohkem osalejaid (nt kohalikud omavalitsused, ettevõtted, haridus- ja sotsiaalasutused, valitsusvälised organisatsioonid).

AMIF-i raames on seatud järgmised **seadusliku rände ja lõimumise eesmärgid**:

- Kolmandate riikide kodanikud on võimestatud ja osalevad aktiivselt Eesti ühiskonnas, sealhulgas kodanikuühiskonnas.
- Tugevdatud on teadmiste põhised lähenemisviisi rände- ja lõimumis-, sh kohanemispoliitika arendamisele.
- Kolmandate riikide kodanike osalus ühiskonnas on suurenenud.

- Avalikkuse arusaam ja teadlikkus kolmandate riikide kodanikest on suurenenud.

Seetõttu on pidevalt vaja kavandada ja arendada vajalikke lõimumise, sh kohanemise tugiteenuseid, teavitamis- ja suunamise meetmeid, teadlikkuse tõstmist, koolitusi, koostööd, teadusuuringuid jne, et vastata kõigi kolmandate riikide kodanike, sh peamiselt uussisserändajate ja rahvusvahelise kaitse saajate vajadustele ja huvidele. Samuti on vaja arendada kolmandate riikide kodanike lõimumisprotsessis osalevate organisatsioonide ja ekspertide suutlikkust ning teadmisi.

Eestis vastutab lõimumis- sh kohanemispoliitika arendamise eest Kultuuriministeerium ning kodanikuühiskonna poliitika eest Siseministeerium. Lisaks vastutab Sotsiaalministeerium (SoM) rahvusvahelise kaitse saanud isikute vastuvõtutingimuste ja lõimumisteenuste eest ning eesti keele poliitikat koordineerib Haridus- ja Teadusministeerium.

Lahkumisettekirjutuse või väljasaatmiskorralduse saanud kolmandate riikide kodanike tõhusal tagasisaatmisel on STAKis jätkuvalt väga oluline roll. Seetõttu keskendutakse rahastusperioodil peamiselt tagasisaatmise riikliku süsteemi edasisele arendamisele.

Tagasisaatmismenetluse lihtsustamiseks on Eesti sõlminud kahepoolsed kokkulepped peaaegu kõigi riikidega, kellel on ELi tasandil tagasivõtulepingud. Eesti on alustanud läbirääkimisi tagasivõtulepingu sõlmimiseks Kasahstani, Kõrgõzstani, Türkmenistani, Usbekistani ja Vietnamiga.

Tagaspöördumisvaldkonna peamised eesmärgid on:

- Tagada tõhus ja kiire tagasisaatmismenetlus.
- Edendada vabatahtlikku tagaspöördumist.
- Kaitsta tagaspöördujate põhiõigusi kogu tagaspöördumisprotsessi vältel.

Eesti võttis direktiivi 2008/115/EÜ (naasmisdirektiiv) üle oma õigusaktidesse ning väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muudatused jõustusid 24. detsembril 2010. a. Selleks, et saavutada täielik vastavus naasmisdirektiivi nõuetele, tehti 1. oktoobril 2014. a muudatused väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadusesse.

Kavas on pakkuda tagaspöördujatele vajalikke teenuseid ja abi enne tagaspöördumist, tagaspöördumise ajal ning saabumisejärgses etapis, samuti tagada nende põhiõigused kogu tagaspöördumisprotsessi vältel. Eestis viiakse tagasisaatmismenetlus läbi ebaseaduslikult Eestis viibivate või viibinud välismaalaste andmebaasis. Eesmärk on võimaldada tagaspöördumismenetluse (sh kohtumenetluse) läbiviimist paberivabalt ja digitaalselt nii palju kui võimalik.

Eesti õigus lubab laste kinnipidamist, välja arvatud juhul, kui see on vastuolus lapse parimate huvidega. Sotsiaalkindlustusamet osutab saatjata alaealisele asendushooldusteenust tema Eestis viibimise ajal ning kohalik omavalitsus on eestkosteks. Tagaspöördumismenetluse läbiviimisel arvestatakse haavatavate isikute erivajadustega. Seetõttu tuleb haavatavatele isikutele osutatavate teenuste (nt majutus, psühholoogiline või psühhiaatriline abi) pakkumist jätkata.

Tõhus tagaspöördumispoliitika põhineb heal koostööl Frontexi, EL-i teiste liikmesriikide ja kolmandate riikidega. Siseministeerium, Välisministeerium ning Politsei- ja Piirivalveamet on

sõlminud tegevuskava koostöökaks kolmandate riikidega ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel ja tagasivõtmisel.

Võimalusel püütakse saavutada sünergiaid ja kooskõla teiste programmide ja vahenditega.

AMIF on selgelt suunatud kolmandate riikide kodanikele, sealhulgas rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele. Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) tegeleb samuti kolmandate riikide kodanike ja ka ELi kodanikega, vältides kattumust AMIF-iga. Näiteks rahvusvahelise kaitse saajate keeleõpe jätkub AMIF-i raames. Lisaks on oluline, et ESF+ keskendub süsteemi arendamisele kohalikele omavalitsustele, sh kohalikele lõimumis-, sh kohanemisstrateegiatele. Samal ajal AMIF keskendub rohkem kultuurilisele kohanemisele ning eelkõige kogukonna aspektile, sh sellele, kuidas suurendada kaasamisvabadust, luua ühiselt laialtlevivat otsuseid ja määratleda meetmeid sidusama ühiskonna saavutamiseks. Muude tegevuste hulgas keskendub AMIF ka saabumiseelsetele teenustele, nt migratsiooninõustamine.

Samuti on olemas sünergia Sisejulgeolekufondiga meetmete osas, mis on seotud sisserändajatest laste kaitse, inimkaubanduse vastase võitluse, inimkaubanduse ohvrite kaitse, sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ning radikaliseerumise ennetamise ja tõkestamisega. Meetmed, mis on seotud Eurodac-süsteemi arendamisega piirihalduse eesmärgil, on seotud piirihalduse ja viisade rahastamisvahendiga (BMVI).

AMIF on kolmandate riikide kodanike vastuvõtmise toetamise peamine instrument. Välismõõtmete tegevuste rakendamist jätkatakse koostöös naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi ning ühinemiseelse abi rahastamisvahendiga, mis on ja jäävad ka edaspidi liidu rände- ja julgeolekupoliitika välismõõtmete toetamise põhivahenditeks. Programm „Erasmus+“ toetab meetmeid haridussüsteemi parandamiseks ja selle kohandamiseks sisserändajate vajadustega. Pikaajalised suutlikkuse tõhustamise meetmed võivad AMIF-ist toetatavaid tegevusi vajalikul määral täiendada ja arendada, keskendudes peamiselt alusharidusele ja lõimumistegevustele, eelkõige vastuvõtuetaapis. Eesmärgiga ennetada ebavõrdsust ja diskrimineerimist rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste alusel ning selle vastu võidelda, aitab programm kaasa sotsiaalsele ühtekuuluvusele ELis, sealhulgas seoses kolmandate riikide kodanikega. Meetmed laste õiguste kaitsmiseks ja edendamiseks aitavad ühtlasi kaasa sisserändajatest laste kaitsele. Lisaks on Eesti valmis rahastama AMIF-ist või riigieelarvest meetmeid, mis tulenevad Schengeni hindamise soovistest.

Eesti soovib kasutada ühissätete määruse § 26 lõikes 1 toodud võimalust ning tõsta 5% AMIF-i eraldisest BMVI-sse. Rahastusperioodidel 2007–2013 ja 2014–2020 on olnud varjupaiga- ja tagasisaatmisvaldkonna fondid sihtrühma vähesuse tõttu alakasutusel. 2021–2027 perioodi AMIF-i rakenduskava arvestab kõikide potentsiaalsete abisaajate asjakohaste vajadustega, mis on kaardistatud riiklike strateegiate koostamise käigus. Praeguse olukorra ning ka tulevikutrendide prognoosi alusel eeldame, et sihtrühma kuuluvate inimeste arv võib küll tõusta, kuid jääb siiski madalaks. Teisalt on üks suurematest väljakutsetest ja seega ka valitsuse prioriteet Eestis Euroopa Liidu välispiiri väljaehitamine. Aastateks 2022–2025 on seatud eesmärk varustada maismaapiir tippasemel valvetechnikaga ning kuna seiresüsteemide maksumus on väga kõrge, kasutatakse selleks lisaallikana AMIF-i ülekannet summas 1 112 731,85 eurot.

2. Erieesmärgid (korratatakse iga erieesmärgi puhul, välja arvatud tehniline abi)

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõiked 2 ja 4

2.1. Erieesmärgi nimetus

Tugevdada ja arendada kõiki Euroopa ühise varjupaigasüsteemi aspekte, sealhulgas selle välismõõdet

2.1.1. Erieesmärgi kirjeldus

Käesolevas osas kirjeldatakse iga erieesmärgi puhul esialgset olukorda, peamisi katsumusi ja pakutakse välja lahendused, mida fondist toetatakse. Siin kirjeldatakse, milliseid rakendusmeetmeid fondi toetusel käsitletakse; samuti esitatakse esialgne loetelu meetmetest, mis kuuluvad AMiFi, ISFi või BMVI määruse artiklite 3 ja 5 kohaldamisalasse. Täpsemalt: tegevustoetuse puhul esitatakse selgitus kooskõlas AMiFi määruse artikliga 21, ISFi määruse artikliga 16 või BMVI määruse artiklitega 16 ja 17. See sisaldab soovituslikku loetelu toetusesaajatest koos nende seadusjärgsete kohustustega ja põhiülesandeid, mida tuleb toetada. Rahastamisvahendite kavandatud kasutamine, kui kohaldatav.

AMIF-i rakenduskava aitab kaasa erieesmärgi saavutamisele, keskendudes järgmistele II lisas esitatud rakendusmeetmetele:

(a) tagada liidu *acquis* ja Euroopa ühise varjupaigasüsteemiga seotud prioriteetide ühetaoline kohaldamine;

(b) vajaduse korral toetada liikmesriikide varjupaigasüsteemide suutlikkust taristute ja teenuste osas, sealhulgas kohalikul ja piirkondlikul tasandil.

STAK-i rändepoliitikaga seotud alaeesmärk seab kaks rahvusvahelise kaitse poliitikaeesmärki, mis on kooskõlas erieesmärgi rakendusmeetmetega:

- tagada rahvusvahelise kaitse taotluste tõhus ja kvaliteetne menetlusprotsess;
- tagada rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele vastuvõtutingimused ja tugiteenused, tuginedes kultuurilisele, soolisele, usulisele, keelelisele ja muule taustale.

Eesti on saanud võrreldes teiste ELi liikmesriikidega kõige vähem rahvusvahelise kaitse taotlusi. Samas on Eestis alates 2010. aastast esitatud rahvusvahelise kaitse taotluste arv veidi, kuid siiski stabiilselt, suurenenud. 2001. aastal esitati Eestile 12, 2010. aastal 30, 2015. aastal juba 226 ja 2019. aastal 101 taotlust. 2020. aastal vähenes taotlejate arv COVID-19 mõju tõttu 46 inimeseni. Seega on rahvusvahelise kaitse saajate arv kuni 2020. aastani veidi kasvanud ja nende päritoluriigid on erinevad. 2010. aastal andis Eesti rahvusvahelise kaitse 17, 2015. aastal 78, 2016. aastal 154, 2019. aastal 50 ja 2020. aastal 26 rahvusvahelise kaitse taotlejale. 2019. aastal oli taotluste heakskiitmise määr 48% ja 2020. aastal 53%.

Rahvusvahelise kaitse taotluse võib esitada kas piiril (piiripunktis või migratsioonijärelevalve ametnikule) või PPA teeninduspunktis. Olemasolev infrastruktuur on kõrge kvaliteediga, kuna PPA iga teeninduspunkti suhtes kohaldatakse ühist teenusestandardit. Need teeninduspunktid on ka esmased kohad rahvusvahelise kaitse taotluste vastuvõtmisel (registreerimisel ja esitamisel). Peale seda viivad varjupaigaküsimustele spetsialiseerunud töötajad läbi sisulise menetluse, sh

vestluse. Rahvusvahelise kaitse taotluste keskmine menetlusaeg oli 2018. aastal 60 päeva ning 2019. ja 2020. aastal 70 päeva. Vaatamata rahvusvahelise kaitse taotlejate vähesusele on Eesti alati püüdnud pakkuda kvaliteetseid vastuvõtuteenuseid ja olla valmis ootamatuks massiliseks sisserändeks. Seetõttu tuleb infrastruktuuri ja teenuste kvaliteeti säilitada ning edasi arendada.

ELi ümberpaigutamise- ja ümberasustamistegevuses osalemiseks lõi Eesti 2015. aastal asutuste ülese koordinaatsioonikogu ja võttis vastu riikliku tegevuskava. Lisaks sellele kutsuti kokku rahvusvahelise kaitse valdkonna sotsiaalpartnerite ümarlaud, kus arutati ümberpaigutamise ja ümberasustamise arenguid. Mõlemad koostöövormid on vastavalt vajadusele endiselt töös. Samuti korraldati 2015. ja 2016. aastal kogu Eestis ulatuslik teadlikkuse tõstmise kampaania ja arutelud kohalike omavalitsuste tasandil, kus selgitati ümberasustamise ja ümberpaigutamise seotud teemasid. Aastatel 2015–2019 asustas ja paigutas Eesti ümber kokku 213 rahvusvahelise kaitse saajat.

Rahvusvahelise kaitse taotlejad majutatakse majutuskeskuses. Keskuses on tagatud erinevad kohanemist toetavad tegevused ning vastavalt inimese vajadustele võib talle laieneda täiendav tugi. Jätkuvalt on oluline tagada keskuses viibijatele vabaaja tegevused ning samuti pakkuda Eesti ühiskonnas iseseisvat toimetulekut toetavaid meetmeid, sh võttes arvesse, et kuus kuud pärast kaitse taotlemist on inimesel õigus siseneda tööturule.

Eestis on ainult üks kinnipidamiskeskus, kinnipidamise otsuse teeb halduskohus. Rahvusvahelise kaitse taotleja võib kinni pidada, kui jälgimismeetmete tõhus kohaldamine pole võimalik ja esineb vähemalt üks riigisisese õiguses sätestatud kinnipidamise alustest. Kinnipidamine toimub kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ja iga juhtumi puhul arvestatakse konkreetse rahvusvahelise kaitse taotlejaga seotud asjaoludega. Kinnipidamise alternatiivina võib rahvusvahelise kaitse menetluste eesmärgipäraseks ja tõhusaks läbiviimiseks kohaldada järelevalvemeetmeid. Seda praktikat jätkatakse ka edaspidi.

AMIF-i raames jätkatakse ja arendatakse erinevaid rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele suunatud teenuseid, mida osutavad nii riik kui valitsusvälised ja rahvusvahelised organisatsioonid (sh tervishoid ja psühholoogiline abi, materiaalne abi, tõlketeenus, keeleõpe, vabaajategevused jne).

AMIF-i rakendamisel täidetakse Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformiga ette nähtud eesmärgid.

Eesmärk 1: Tagada rahvusvahelise kaitse taotluste tõhus ja kvaliteetne menetlemine.

Kuigi rahvusvahelise kaitse taotlejate arv on suhteliselt väike, parandab Eesti pidevalt menetlustingimusi ja keskendub tõhusale juurdepääsule rahvusvahelise kaitse menetlusele.

Meetmete indikatiivne loetelu:

- olemasolevate andmebaaside ajakohastamine ja uute IT-lahenduste väljatöötamine;
- koolitusprogrammide väljatöötamine ja pakkumine;
- tööprotsesside analüüsimine ja arendamine;
- õigusaktide ja praktikate väljatöötamine;
- kvaliteetse kirjaliku ja suulise tõlketeenuse säilitamine ja arendamine;

- päritoluriigi infoga seotud tegevused;
- uuringud, analüüsid jne;
- teadlikkuse suurendamine ja teabe jagamine;
- valmisoleku säilitamine võimalikeks ümberpaigutamise ja ümberasustamise tegevusteks.

Eesmärk 2: Tagada vastuvõtutingimused ja tugiteenused rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele, tuginedes nende kultuurilisele, soolisele, usulisele, keelelisele ja muule taustale.

Eesti jaoks on jätkuvalt oluline tagada kvaliteetsed vastuvõtutingimused, mis on kooskõlas vastuvõtutingimuste direktiiviga.

Meetmete indikatiivne loetelu:

- vastuvõtu- ja majutussuutlikkuse parandamine;
- rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele tugiteenuste osutamine (nt psühholoogiline nõustamine, kohanemistegevused, vabaajategevused jne);
- võrgustikud, suutlikkuse parandamine ning ametnike, ekspertide jt koolitused;
- kirjaliku ja suulise tõlke teenus;
- uuringud, analüüsid jne;
- teadlikkuse suurendamine ja teabe jagamine.

Võimalike meetmete loetelu ei ole lõplik.

(c) suurendada kolmandate riikidega koostööd ja partnerlusi rände haldamise eesmärgil, sealhulgas suurendades nende suutlikkust parandada rahvusvahelist kaitset vajavate isikute kaitset ülemaailmse koostöö jõupingutuste kontekstis.

Kui ninetatud meetmeid võetakse ELi tasandil, on Eesti valmis koostööd toetama. Praegu ei ole konkreetseid meetmeid ette nähtud.

(d) anda tehnilist ja operatiivabi ühele või mitmele liikmesriigile, sealhulgas koostöös Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiametiga.

Eesti rakendab tehnilist ja operatiivabi. Praegu on PPA-s viis varjupaigaküsimustega tegelevat ametnikku ja u 200 koolitatud reservametnikku, kes esindavad EASO 20 ametikohast 13 erinevat profiili. Sealhulgas katavad mõned eksperdid mitut profiili. Kõik reservametnikud on koolitatud, et registreerida taotlusi ja viia läbi esialgseid menetlusi, ning osad ametnikud on koolitatud läbi viima sisulisi menetlusi ja tegema otsuseid. PPA lähetab igal aastal 1,5 kuuks (6 nädalat) EASO varjupaiga tugimeeskondadesse 3–4 ametnikku. PPA on pakkunud igal aastal ligikaudu 60 ühikut tehnilist tugivarustust. Eesti on võtnud kohustuse jätkata toetuse andmist vähemalt samas mahus.

Tegevustoetus: Eesti kavatses kasutada tegevustoetust, et aidata paremini kaasa AMIF-i rakenduskava eesmärkide saavutamisele. Tegevustoetuse kasutamine võimaldab säilitada võimekusi, mis on liidu kui terviku jaoks olulised. Tegevustoetusest kaetakse osa varjupaigavaldkonna IT-süsteemide ja seadmete ülalpidamiskuludest. Rahvusvahelise kaitse taotlejate andmete töötlemise süsteemi arendamine tagab kvaliteetse ja kiire menetlusprotsessi ning andmete vahetamise teiste asjakohaste IT-süsteemidega rahvusvahelise kaitse taotlejate menetlemisel ja otsuste tegemisel. PPA on peamine asutus, kes vastutab varjupaigapoliitika ja -menetluste rakendamise eest Eestis. Sõltuvalt riiklikust korraldusest võib IT-süsteemide hooldusega seotud rahalisi vahendeid suunata ka Siseministeriumi infotehnoloogia- ja

arenduskeskusele (SMIT), kes vastutab kõigi IT-süsteemide arendamise ja hooldamise eest varjupaiga valdkonnas.

Finantsinstrumendid: Ei kohaldata.

NB! TEGEMIST ON RAKENDUSKAVA ETTEPANEKUGA SEISUGA 30.11.2021. TEGEVUSED JA NENDELE ERALDATUD SUMMAD VÕIVAD MUUTUDA AVALIKU KONSULTATSIOONI JA EUROOPA KOMISJONI MENETLUSES.

2.1.2 Näitajad

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 4 punkt e

Tabel 1: Väljundnäitajad

Erieesmärk	Tunnuskood [5]	Näitaja[255]	Mõõtü hik	Vahe-eesmärk (2024)	Sihtväärtus (2029)
SO1	O.1.1	Toetatud osalejate arv	Absoluutarv	455	2065
SO1	O.1.1.1	millest omakorda õigusabi saanud osalejate arv	Absoluutarv	80	280
SO1	O.1.1.2.	millest omakorda nende osalejate arv, kes saavad muud liiki toetust, sealhulgas teavet ja abi kogu varjupaigamenetluse jooksul	Absoluutarv	375	1785
SO1	O.1.2.	Koolitustegevuses osalejate arv	Absoluutarv	278	898
SO1	O.1.3	Vastuvõtutaristus vastavalt liidu acquis'le loodud uute kohtade arv	Absoluutarv	20	120
SO1	O.1.4	Vastuvõtutaristus vastavalt liidu acquis'le renoveeritud/ remonditud kohtade arv	Absoluutarv	23	130

Tabel 2: Tulemusnäitajad

Erieesmärk	Tunnuskood [5]	Näitaja [255]	Mõõtühik	Lähetase	Lähetaseme mõõtühik	Võrdlusaasta (d)	Sihiväärtus (2029)	Sihiväärtuse mõõtühik	Andmete allikas
SO1	R.1.5	Nende osalejate arv, kes peavad koolitust oma töö jaoks kasulikuks	Absoluutarv	81%	Osakaal	2020	729	Absoluutarv	Projektiaruanded
SO1	R.1.6	Nende osalejate arv, kes teatavad kolm kuud pärast koolitust, et nad kasutavad koolituse käigus omandatud oskusi ja pädevust	Absoluutarv	52%	Osakaal	2020	375	Absoluutarv	Projektiaruanded

2.1.3 Programmile eraldatud vahendite (EL) esialgne jaotus sekkumise liigi kaupa

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõige 5, AMIFI määruse artikli 16 lõige 12, ISFi määruse artikli 13 lõige 12 või BMVI määruse artikli 13 lõige 18

Tabel 3: Esialgne jaotus

Erieesmärk	Sekkumise liik	Kood	Esialgne summa (eurodes)
SO1	Vastuvõtutingimused	001	2 369 591,25
SO1	Varjupaigamenetlus	002	4 423 509,00
SO1	Liidu <i>acquis</i> ' rakendamine	003	150 750,00
SO1	Tegevustoetus	007	232 091,37

**NB! TEGEMIST ON RAKENDUSKAVA ETTEPANEKUGA SEISUGA 30.11.2021.
TEGEVUSED JA NENDELE ERALDATUD SUMMAD VÕIVAD MUUTUDA AVALIKU
KONSULTATSIOONI JA EUROOPA KOMISJONI MENETLUSES.**

2.2. Erieesmärgi nimetus

Tugevdada ja arendada seaduslikku rännet liikmesriikidesse vastavalt nende majanduslikele ja sotsiaalsetele vajadustele ning edendada kolmandate riikide kodanike tõhusat integratsiooni ja sotsiaalset kaasamist ning aidata sellele kaasa

2.2.1. Erieesmärgi kirjeldus

Käesolevas osas kirjeldatakse iga erieesmärgi puhul esialgset olukorda, peamisi katsumusi ja pakutakse välja lahendused, mida fondist toetatakse. Siin kirjeldatakse, milliseid rakendusmeetmeid fondi toetusel käsitletakse; samuti esitatakse esialgne loetelu meetmetest, mis kuuluvad AMiFi, ISFi või BMVI määruse artiklite 3 ja 5 kohaldamisalasse. Täpsemalt: tegevustoetuse puhul esitatakse selgitus kooskõlas AMiFi määruse artikliga 21, ISFi määruse artikliga 16 või BMVI määruse artiklitega 16 ja 17. See sisaldab soovituslikku loetelu toetusesaajatest koos nende seadusjärgsete kohustustega ja põhiülesandeid, mida tuleb toetada. Rahastamisvahendite kavandatud kasutamine, kui kohaldatav.

AMIF-i rakenduskava aitab kaasa erieesmärgi saavutamisele, keskendudes järgmistele fondi määruse II lisas esitatud rakendusmeetmetele:

(a) Toetada selliste poliitikameetmete väljatöötamist ja rakendamist, mis edendavad seaduslikku rännet ja seaduslikku rännet käsitleva liidu *acquis* rakendamist, sealhulgas perekondade taasühinemist ja tööõigusstandardite täitmise tagamist.

(b) Toetada meetmeid liitu seadusliku sisenemise ja seal seadusliku elamise hõlbustamiseks;

(d) Edendada lõimumis meetmeid kolmandate riikide kodanike sotsiaalseks ja majanduslikuks kaasamiseks ning kaitsemeetmeid haavatavate isikute jaoks lõimumis meetmete kontekstis, hõlbustada perekonna taasühinemist ning valmistada ette kolmandate riikide kodanike aktiivset osalemist vastuvõtvas ühiskonnas ja nende aktsepteerimist vastuvõtva ühiskonna poolt, kaasates riiklikke, eelkõige piirkondlikke või kohalikke ametiasutusi ja kodanikuühiskonna organisatsioone, sealhulgas pagulaste ja rändajate juhitud organisatsioone, ning sotsiaalpartnereid.

Rahastamisperioodil 2021–2027 kavatakse Eesti jätkata keele- ja kultuuriliste lõimumis-, sh kohanemismetmetega ning võtta kasutusele uued rände-eelsed ja saabumisejärgsed meetmed (nt vaimse tervise teemad jm), et tagada esmane kohanemine Eestis ja valmistada kolmandate riikide kodanikke ette tööturule sisenemiseks. Tegevust rahastatakse AMIF-ist peamiselt kooskõlas STAK-iga ja Sidusa Eesti arengukavaga.

Tuginedes Eesti Integratsioonimonitoringu (EIM 2020), Eesti Inimarengu aruande (EIA 2016/2017), Statistikaameti jm uuringute andmetele on oluline keskenduda järgmistele väljakutsetele:

Ränne Eestisse on eelmise programmiperioodi jooksul pidevalt suurenenud eelkõige tööjõupuuduse, tagasirände ja majanduskasvu tõttu, mis eeldab tõhusaid ja tulemuslikke lõimumis-, sh kohanemismetmeid. Lõimumis-, sh kohanemispoliitikas on vaja välja töötada uuenduslikud lähenemisviisid, kuna praegused meetmed ei vasta täielikult väljakutsetele, mida sisserändajate liikuvus ja mitmekesisus nõuavad. Seetõttu on vaja pöörata rohkem tähelepanu lõimumis-, sh

kohanemisteenuste tõhustamisele ja pakkumisele kliendikesksel ning eesmärgipärasel viisil, teadlikkuse suurendamisele ning teenuste ja tegevuste vahelise ülemineku hõlbustamisele ja dubleerimise vältimisele. Täiendavalt on oluline, et elanikkonnale tagatavad teenused oleksid vastavalt elusündmusele ja/või abivajadusele kättesaadavad sisserändajatele, sõltumata nende taustast ning rändeliigist.

Suur osa lõimumisest, sh kohanemisest, toimub kohalikul tasandil ning edu saavutamiseks on vaja toetada neid kohalikke omavalitsusi, kus elab keskmisest rohkem teisest rahvusest elanikke ning neid avaliku sektori, erasektori ja kodanikuühiskonna institutsioone, kes puutuvad kokku kolmandate riikide kodanikega ja pakuvad (avalikke) teenuseid. Eesmärk on suurendada lõimumis- ja kohanemisvaldkonnas tegutsevate partnerite suutlikkust pakkuda sisserändajatele, sh rahvusvahelise kaitse saanutele, tõhusalt lõimumis-, sh kohanemisteenuseid. Seetõttu on oluline toetada vastuvõtivate kogukondade suutlikkust ja valmisolekut laiemas kontekstis. Lõimumine toimub igal pool, kus sisserändajad elavad, töötavad ja käivad koolis või spordiklubis. Kohalik tasand mängib olulist rolli uute tulijate vastuvõtmisel ja juhendamisel, kui nad uude riiki esimest korda saavad. Lisaks on kodanikuühiskonna organisatsioonidel, haridusasutustel, tööandjatel ja sotsiaalmajanduslikel partneritel, kirikutel ja teistel usulistel ühendustel, noorte- ja üliõpilasorganisatsioonidel, diasporaa organisatsioonidel ning sisserändajatel endil keskne roll tõhusa ja tervikliku lõimumispoliitika saavutamisel. Jätkusuutliku ja eduka lõimumise saavutamiseks on väga oluline, et nii sisserändajad kui ka vastuvõtavad kogukonnad saaksid aktiivselt lõimumis-, sh kohanemisprotsessis osaleda.

EIM 2020 andmetel suhtleb ligikaudu 32% uussisserändajatest eestlastega igapäevaselt. Siiski puudub umbes 60%-l uussisserändajatest eestlastega aktiivne suhtlus. EIM 2020 näitab, et teistest rahvustest inimeste jaoks, kes on Eestis pikalt elanud, on ühiskonda lõimumiseks oluline omada ühist suhtluskeelt ja kontakte teiste Eesti elanikega. Positiivsed kontaktid eri rahvustest inimeste vahel parandavad vastastikust mõistmist, vähendavad hirme ja eelarvamusi ning loovad eeldused kultuurilise mitmekesisuse väärtustamiseks ühiskonnas. Oluline on kavandada ja hõlbustada ühiseid kontaktpunkte ja sotsiaalvõrgustikke, mis loovad eri elanikkonnarühmade vahel sotsiaalset väärtust. Probleemi lahendamisele aitab kaasa ka kohalike omavalitsuste võimestamine ja partnerlussuhete arendamine.

Eesti keele oskus suurendab oluliselt inimeste aktiivset osalemist ühiskonnaelus, konkurentsivõimet tööturul, laiendab võimalusi elukestvas õppes osalemiseks ning toetab edasilikumist haridusse. Eesti keele oskuse puudumine on üks põhjusi, miks teistest rahvustest inimesed ei osale aktiivselt ühiskondlikus ja poliitilises elus ning nende usaldus riigiasutuste vastu on väiksem kui eestlastel.

EIM 2020 ja teiste uuringute tulemused, sealhulgas Statistikaameti andmed, näitavad, et sisserändajatel, sealhulgas rahvusvahelise kaitse saajatel, välisüliõpilastel ja sisserändajate abikaasadel, on Eesti tööturul nõrgem positsioon: neil on madalam tööhõive määr ja nad alahindavad oma võimalusi tööturul. Teisest rahvusest püsielanike tööhõivemäära ja aktiivse osalemise parandamiseks on lisaks traditsioonilistele keelekursustele vaja täiendavaid meetmeid, nagu sotsiaalvõrgustike ja platvormide ning kontaktide loomine erinevate elanikerühmade vahel. Selle eesmärgi saavutamisele aitavad kaasa ka kättesaadavad kultuuritegevused ja -teenused kõigile sihtrühmadele ning ühine meediaruum.

Eesti haridussüsteemis kasvab igal aastal nende õppijate arv, kelle emakeel ei ole eesti keel (vene, ukraina, inglise või muu keel), seega vajab järjest rohkem haridusasutusi arv tuge, et toetada mitmekeelsete õpilaste ja rahvusvähemuste lõimumist Eesti ühiskonda, tagada eesti keele omandamine ning pakkuda võimalusi õpilaste emakeele ja kultuuriliste teadmiste arendamiseks.

Võimalike meetmete loetelu vastavalt rakendusmeetmetele:

- teadlikkuse tõstmine ja teabe jagamine kolmandate riikide kodanikele ja vastuvõtvale ühiskonnale;
- vastuvõtva ühiskonna ja kolmandate riikide kodanike vaheliste kontaktide tõhustamine, kodanikuõppe- ja kohanemiskoolituste korraldamine, ühtsete kontaktpunktide arendamine jne;
- keeleõpe;
- koostöötegevused, sh ühiskonnas aktiivse osalemise tõhustamine, sotsiaalse ettevõtluse arendamine jne;
- saabumiseelsed meetmed;
- tugi- ja nõustamisteenused;
- kodanikuühiskonna organisatsioonide arendamine ja kaasamine;
- ametnike, ekspertide jt suutlikkuse suurendamine ja koolitused;
- suulise ja kirjaliku tõlke teenused;
- uuringud, analüüsid jne.

Võimalike meetmete loetelu ei ole ammendav.

Igakülselt tagatakse AMIF-i ja muude fondide (nt ESF+, välismõõde) koostoime. AMIF täiendab peamiselt Euroopa Sotsiaalfondi (ESF+). Nii AMIF kui ESF+ toetavad sisserändajaid ja kolmandate riikide kodanikke, kuid erinevate tegevuste ja meetmetega, sh toetab AMIF eelkõige esmast kohanemist toetavaid tegevusi. Meetmeid kohandatakse vastavalt kolmandate riikide kodanike vajadustele. ESF+ täiendab AMIF-it pikemaajaliste lõimumismetmetega erinevates valdkondades: formaalne ja mitteformaalne haridussüsteem, keeleõpe, tööhõive ja tööturg, sotsiaalse kaasatuse toetamise meetmed jne.

Tegevustoetus: Ei kohaldata

Finantsinstrumendid: Ei kohaldata

NB! TEGEMIST ON RAKENDUSKAVA ETTEPANEKUGA SEISUGA 30.11.2021. TEGEVUSED JA NENDELE ERALDATUD SUMMAD VÕIVAD MUUTUDA AVALIKU KONSULTATSIOONI JA EUROOPA KOMISJONI MENETLUSES.

2.2.2 Näitajad

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 4 punkt e

Tabel 4: Väljundnäitajad

Erieesmärk	Tunnuskood [5]	Näitaja [255]	Mõõtühik	Vahe-eesmärk (2024)	Sihtväärtus (2029)
SO2	O.2.2.	Integratsioonimeetmete rakendamisel toetatud kohalike ja piirkondlike ametiasutuste arv	Absoluutarv	15	15
SO2	O.2.3	Toetatud osalejate arv	Absoluutarv	538	1858
SO2	O.2.3.1	millest omakorda keelekursustel osalejate arv	Absoluutarv	70	340
SO2	O.2.3.2	millest omakorda kohanemiskursustel osalejate arv	Absoluutarv	48	168
SO2	O.2.3.3	millest omakorda professionaalset personaalset nõustamist saanud osalejate arv	Absoluutarv	490	1690
SO2	O.2.4	Teabepaketite ja kampaaniate arv, mille eesmärk on suurendada teadlikkust liitu suunduvatest seaduslikest rändekanalitest.	Absoluutarv	2	3

Tabel 5: Tulemusnäitajad

Erieesmärk	Tunnuskood [5]	Näitaja [255]	Mõõtühik	Lähtetase	Lähtetase me mõõtühik	Võrdlusaasta(d)	Sihtväärtus (2029)	Sihtväärtuse mõõtühik	Andmete allikas
SO2	R.2.8	Nende keelekursustel osalejate arv, kes on parandanud oma vastuvõturiigi keele oskuse taset pärast keelekursuse lõpetamist vähemalt ühe taseme võrra vastavalt Euroopa keeleõppe raamdokumendile või samaväärsele riiklikule näitajale	Absoluutarv	43%	Osakaal	2019-2021	146	Absoluutarv	Projektaruanded

SO2	R.2.9	Nende osalejate arv, kes teatasid, et tegevus aitab nende integreerumisele kaasa	Absoluutarv	64%	Osakaal	2019-2021	1382	Absoluutarv	Projektaruanded
-----	-------	--	-------------	-----	---------	-----------	------	-------------	-----------------

2.2.3 Programmile eraldatud vahendite (EL) esialgne jaotus sekkumise liigi kaupa

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõige 5, AMIFI määruse artikli 16 lõige 12, ISFi määruse artikli 13 lõige 12 või BMVI määruse artikli 13 lõige 18

Tabel 6: Esialgne jaotus

Erieesmärk	Sekkumise liik	Kood	Esialgne summa (eurodes)
SO2	Integratsioonimeetmed – teavitamine ja suunamine, ühtsed kontaktpunktid	003	1 687 500,00
SO2	Integratsioonimeetmed – keeleõpe	004	1 275 000,00
SO2	Integratsioonimeetmed – ühiskonnaõpetus ja muud koolitused	005	225 000,00
SO2	Integratsioonimeetmed – sissejuhatus, osalemine, arvamusevahetused vastuvõtva ühiskonnaga	006	1 950 000,00
SO2	Seadusliku elamisloa saamine	010	900 000,00

**NB! TEGEMIST ON RAKENDUSKAVA ETTEPANEKUGA SEISUGA 30.11.2021.
TEGEVUSED JA NENDELE ERALDATUD SUMMAD VÕIVAD MUUTUDA AVALIKU
KONSULTATSIOONI JA EUROOPA KOMISJONI MENETLUSES.**

2.3. Erieesmärgi nimetus

Aidata võidelda ebaseadusliku rände vastu, edendada tõhusat, turvalist ja väärikat tagasisaatmist ja tagasivõtmist ning edendada ja toetada tulemuslikku esialgset taasintegreerumist kolmandates riikides

2.3.1. Erieesmärgi kirjeldus

AMIF-i rakenduskava aitab kaasa erieesmärgi saavutamisele, keskendudes järgmistele II lisas esitatud rakendusmeetmetele:

- a) tagada liidu *acquis* ja poliitiliste prioriteetide ühetaoline kohaldamine seoses taristu, menetluste ja teenustega;**
- b) toetada integreeritud ja kooskõlastatud käsitust tagasisaatmise haldamisele liidu ja liikmesriikide tasandil ning tõhusa, väärrika ja kestliku tagasisaatmise suutlikkuse arendamisele ning vähendada ebaseadusliku rände stiimuleid;**
- c) toetada vabatahtliku tagasipöördumise soodustamist, pereliikmete otsimist ja taasintegreerimist, võttes samal ajal arvesse lapse parimaid huve;**
- d) tugevdada koostööd kolmandate riikidega ning nende suutlikkust seoses tagasivõtmise ja kestliku tagasipöördumisega.**

Lahkumisettekirjutuse või väljasaatmiskorralduse saanud kolmandate riikide kodanike tõhus tagasipöördumine on STAK-i perioodil 2021-2030 jätkuvalt väga oluline. Põhitähelepanu pööratakse riiklike IT-süsteemide arendamisele, tagasisaatmiseelsetele, tagasisaatmisjärgsetele, saabumistähtaegsetele teenustele ning koostööle kolmandate riikidega.

Eesmärk on pakkuda tagasipöördujatele laia valikut teenuseid ja nõustamist, sealhulgas eriabi haavatavatele isikutele. AMIF-ist ning riigieelarvest kaetakse järgmised tegevused: investeeringud ebaseaduslike sissetöötajate kinnipidamisse (kinnipidamiskeskuse hooldamine, sissetöötajate ga seotud kulud kinnipidamiskeskuses jms), tagasisaatmisprotsessis osalevate töötajate töötasu, IT-süsteemide arendamine ja haldamine, tagasisaatmise ettevalmistamine, tõlkekulud, tagasisaatmisdirektiivi nõuete rakendamine jne.

Eesti õiguse kohaselt on isiku kinnipidamine äärmuslik meede, mida võib kohaldada üksnes viimase abinõuna, kui muud jälgimismeetmed ei taga tagasisaatmisotsuse täitmist. Kinnipidamisel arvestatakse iga tagasipöörduja olukorda eraldiseisvalt. Isiku kinnipidamise üle 48 tunni otsustab halduskohus.

Eesti tagasisaatmise süsteemi tuleb edasi arendada kooskõlas RECAMAS mudeliga, et võimaldada kiiret tagasisaatmismenetlust (nt väljastada ühes haldusaktis tagasisaatmisotsused koos otsusega seadusliku riigis viibimise lõpetamise kohta) ning vahetada andmeid ja teavet (nt suurendada koostalitlusvõimet SISI ja muude ELi IT-süsteemide ja Frontexi väljatöötatud IT-lahenduste vahel). Lisaks on eesmärk tõsta tagasisaatmisega seotud ametiasutuste ja organisatsioonide suutlikkust.

Eesti seab prioriteediks kolmandate riikide kodanike vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise päritoluriigis kui kõige inimlikuma ja kulutõhusama tagasisaatmismeetodi.

Kolmandate riikide kodanike vabatahtlikku tagasipöördumist korraldatakse riigieelarvest, toetatud vabatahtlikku tagasipöördumist ja taasintegreerimist rahastatakse AMIF-ist.

Alates 2009. aastast on vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise programmi rahastatud kas Euroopa Tagasipöördumisfondist või AMIF-ist. Olemasolevat programmi on vaja edasi arendada ja pakutavate teenuste valikut laiendada. Esmatähtis on pakkuda tagasipöördujatele asjakohaseid ja kvaliteetseid teenuseid, sealhulgas nõustamist vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise võimaluste kohta, arstiabi, eritoetust haavatavatele isikutele, abi reisi ettevalmistamisel ja vajalike dokumentide hankimisel, piiratud rahalist abi, majutust enne ja pärast tagasipöördumist jne. Tagasipöördumise jätkusuutlikkuse tagamiseks on vaja aidata inimestel päritoluriigis taasintegreeruda. Vajadusel osutatakse tagasipöördujatele pereliikmete otsimise ja muid vajalikke teenuseid. Oluline on ka teabe edastamine vabatahtliku tagasipöördumise kohta võimalikele sihtrühmadele ja pädevate asutuste töötajatele.

2019. aastal väljastas Eesti 1208 lahkumisettekirjutust, millest 1000 täideti vabatahtlikult ja 208 sunniviisiliselt. Toetatud vabatahtlikus tagasipöördumise ja taasintegreerimise programmis (VARRE) osales 132 kolmanda riigi kodanikku. Vabatahtlik tagasipöördumine on aja jooksul kasvanud, näiteks 2014. aastal oli 313 sunniviisilist, 174 vabatahtlikku ja 23 VARRE kaasabil tagasipöördumist. COVID-19 pandeemia on kohati mõjutanud tagasisaatmistegevusi aastatel 2020–2021. Mõnel juhul on olnud keerulisem korraldada kolmandate riikide kodanike tagasisaatmist lendude nappuse või tühistamise, ebaselgete karantiinimeetmete jms tõttu. Pandeemia jätkumine võib mõjutada tagasisaatmistegevusi ka eelseisval programmiperioodil, kuid PPA ja Eestis tagasisaatmisega tegelevad rahvusvahelised organisatsioonid on selleks paremini ette valmistatud.

Sunniviisiline tagasisaatmine on osa tõhusast tagasisaatmisepoliitikast. Sunniviisilise tagasisaatmise tegevusi rahastatakse osaliselt AMIF-ist, lisaks rahastatakse neid ka riigieelarvest ja Frontexist. Lisaks sunniviisilise tagasisaatmisega seotud transpordi korraldamisele on oluline pakkuda sihtrühmale vajalikku abi, sealhulgas piiratud rahalist abi esmaste kulude katmiseks pärast tagasipöördumist ning eritoetust haavatavatele isikutele. Vajadusel osutatakse sihtrühmale ka muid teenuseid, nt arstiabi. Haavatavatele isikutele pakutakse täiendavat abi. AMIF-i meetmed täiendavad riigieelarvest rahastatavaid. AMIF-i toel arendatakse edasi sunniviisilise tagasisaatmise kõiki etappe hõlmavat sõltumatu vaatlemise süsteemi.

2018. aastal avati uus kinnipidamiskeskus, kus saab majutada kuni 123 tagasipöördujat ja rahvusvahelise kaitse taotlejat, eelmises oli kohti 80 inimesele. Kuigi uues keskus on vana ga võrreldes mugavamad elutingimused, on siiski oluline kinnipidamistingimusi edasi arendada ja osutada vajalikke teenuseid (nt tervishoiuteenused, nõustamine, vaba aja tegevused), võttes arvesse õiguskantsleri soovitusi ning 2018. aastal Eestile antud hinnanguid Schengeni õigustiku kohaldamise kohta tagasisaatmise valdkonnas.

Järgmised tegevused on kaetud riigieelarvest ja täiendavad AMIF-ist (loetelu ei ole ammendav): tagasisaatmisoperatsioonide ettevalmistamine sh kolmandate riikide kodanike identifitseerimine, reisidokumentide hankimine, väljasaatmine (osaliselt), abi kolmandate riikide kodanikele, kes ei kuulu VARRE sihtrühma.

Sisserändajate arv, kellele on tehtud lahkumisettekirjutus, on aasta-aastalt suurenenud. 2016. aastal väljastas PPA 507 lahkumisettekirjutust, 2020. aastal juba 1232. Aastate jooksul on Eestis kinni

peetud seadusliku aluseta viibivate kolmandate riikide kodanike arvu mõjutanud Vene Föderatsiooni ja Ukraina lähedus, mis on endiselt peamised Eestisse suunduvad lähte- või transiidiriigid. Enamik Ukrainast, Gruusiast ja Moldovast pärit seadusliku viibimisaluseta rändajaid rikkus viisavabaduse nõudeid ja peeti kinni ebaseadusliku töötamise eest. Viimastel aastatel on aga märkimisväärselt suurenenud ka Aasiast (Vietnam, Bangladesh, Afganistan) ja Aafrikast (Nigeria, Kamerun) pärit seadusliku aluseta viibivate kolmandate riikide kodanike arv. Lähiaastatel võivad ebaseadusliku rände vood EL-i naaberriikide poliitilise ja majandusliku olukorra tõttu veelgi suurenedada. Kuna ebaseaduslikult saabuvate kolmandate riikide kodanike arv kasvab üha erinevamate päritoluriikide tõttu, muutuvad tagasisaatmisprotsessid keerukamaks ja arvukamaks ning seega ka kulukamaks.

Eestis on ebaseadusliku rände peamised lähteriigid Ukraina, Venemaa, Moldova ja Gruusia. Kuna tagasivõtuallane koostöö nende riikidega on suhteliselt hea, on tagasisaatmise määr üsna kõrge. 2019. aastal oli lahkumistettekirjutuse täitmise määr 96%, 2020. aastal langes see algselt COVID-19 reisi piirangute tõttu 83%-le (2020. aasta mai andmed), kuid tõusis 94%-le (2021. aasta oktoobri andmed). On tavaline, et teatud aastal tehtud lahkumistettekirjutuste täitmine tõuseb aja möödudes. Ebaseaduslikult riigis viibivate või töötavate kolmandate riikide kodanike tuvastamiseks teeb Politsei- ja Piirivalveamet tihedat koostööd Maksu- ja Tolliameti ning Tööinspeksiooniga. PPA koostab ühise riskianalüüsi alusel iga-aastase töökava, mis sisaldab konkreetseid sihipäraseid meetmeid ning ühiskontrolle Tööinspeksiooni ning Maksu- ja Tolliametiga.

Tõhusa tagasisaatmispoliitika eeltingimuseks on koostöö ELi liikmesriikide ja kolmandate riikidega. Tagasisaatmisprotsessi saab kiirendada ja selle edu tagada tõhusa koostöö abil päritoluriikidega. Selle eesmärgi saavutamiseks on vaja luua uusi ja tugevdada olemasolevaid kontakte nii EL-i liikmesriikides kui ka kolmandates riikides.

Välisministeerium, siseministeerium ning Politsei- ja Piirivalveamet on kokku leppinud tagasivõtukoostöö tegevuskavas 2017–2020 kolmandate riikidega. Tegevuskava eesmärk on parandada kahepoolset koostööd nende riikidega, kust ebaseaduslikult saabuvad sisserändajad tulevad Eestisse kõige tõenäolisemalt.

Eesmärk on jagada kogemusi ja parimaid praktikaid, lihtsustada teabevahetust pädevate asutuste vahel, abistada reisidokumentide hankimisel ja tagada tagasipöörduja nõuetekohane vastuvõtmine päritoluriigis. Võimalikud tegevused on läbirääkimised kahepoolsete tagasivõtulepingute, ühisseminaride, külastuste jms üle. Vajadusel viiakse läbi uuringuid, et tagada tagasipöördumispoliitika areng. Täies ulatuses või koostöös AMIF-iga on riigieelarvest kaetud Eesti ja Venemaa piirivalve esindajate vaheline koostöö kiirendatud korras tagasisaatmismenetluste läbiviimiseks ning kahepoolne koostöö kolmandate riikidega tagasivõtulepingute ja rakendusprotokollide rakendamise hõlbustamiseks.

Meetme indikatiivne loetelu:

- toetatud vabatahtliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise programmi jätkamine ja arendamine;
- sunniviisilised tagasisaatmised;
- majutuse pakkumine haavatavatele isikutele;
- nõustamine (sealhulgas õiguslane), meditsiiniline ja psühholoogiline abi;
- kirjaliku ja suulise tõlke teenuse osutamine;

- kinnipidamiskeskuse tingimuste parandamine koos teenuste osutamisega;
- sunniviisilise tagasisaatmise sõltumatu vaatlemise süsteemi rakendamine;
- tagasivõtmise ja tagasisaatmise alase koostöö parandamine kolmandate riikide, EL-i liikmesriikide ja -asutustega;
- IT-süsteemide arendamine;
- massilise sisserändega toimetuleku võimekuse tõstmine

Võimalike meetmete loetelu ei ole lõplik.

Tegevustoetus: Eesti kavatseb kasutada tegevustoetust, et aidata paremini kaasa AMIF-i rakenduskava eesmärkide saavutamisele. Tegevustoetuse kasutamine võimaldab säilitada võimeid, mis on liidu kui terviku jaoks üliolulised. Tegevustoetusest kaetakse osa tagasisaatmisega seotud IT-süsteemide ja -seadmete hooldus- ning ülalpidamiskuludest. Kiirete ja tõhusate tagasisaatmismenetluste IT-süsteemi edasiarendamine on hädavajalik. Väga oluline on ka andmevahetuse tagamine teiste asjakohaste IT-süsteemidega.

Nendes valdkondades on Eestis peamine tagasisaatmispoliitika ja -menetluste väljatöötamise ja rakendamise eest vastutaja Politsei- ja Piirivalveamet. Sõltuvalt riiklikust korraldusest võidakse IT-süsteemide hooldusega seotud rahalised vahendid suunata ka Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusele (SMIT), kes vastutab tagasisaatmise valdkonnas kõigi IT-süsteemide arendamise ja hooldamise eest.

Finantsinstrumendid: Ei kohaldata.

NB! TEGEMIST ON RAKENDUSKAVA ETTEPANEKUGA SEISUGA 30.11.2021. TEGEVUSED JA NENDELE ERALDATUD SUMMAD VÕIVAD MUUTUDA AVALIKU KONSULTATSIOONI JA EUROOPA KOMISJONI MENETLUSES.

2.3.2 Näitajad

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 4 punkt e

Tabel 7: Väljundnäitajad

Erieesmärk	Tunnuskood [5]	Näitaja [255]	Mõõtühik	Vahe-eesmärk (2024)	Sihtväärtus (2029)
SO3	O.3.1	Koolitustegevuses osalejate arv	Absoluutarv	124	475
SO3	O.3.2	Ostetud seadmete arv, sealhulgas ostetud või ajakohastatud IKT-süsteemide arv	Absoluutarv	2	3
SO3	O.3.3	Taasintegreerimise abi saanud tagasipöördujate arv	Absoluutarv	190	665

Tabel 8: Tulemusnäitajad

Erieesmärk	Tunnuskood [5]	Näitaja [255]	Mõõtühik	Lähtetase	Lähtetaseme mõõtühik	Võrdlusaasta (d)	Sihtväärtus (2029)	Sihtväärtuse mõõtühik	Andmete allikas
SO3	R.3.6	Vabatahtlikult tagasipöördumate arv	Absoluutarv	890	Absoluutarv	2018-2020	560	Absoluutarv	Projektaruanded
SO3	R.3.7	Välja saadetud tagasipöördujate arv	Absoluutarv	170	Absoluutarv	2018-2020	1190	Absoluutarv	Projektaruanded

2.3.3 Rakenduskavale eraldatud vahendite (EL) esialgne jaotus sekkumise liigi kaupa

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõige 5, AMIFI määruse artikli 16 lõige 12, ISFi määruse artikli 13 lõige 12 või BMVI määruse artikli 13 lõige 18

Tabel 9: Esialgne jaotus

Erieesmärk	Sekkumiskood	Kood	Esialgne summa (eurodes)
SO3	Vastuvõtu-/kinnipidamistingimused	002	1430080,20
SO3	Tagasisaatmismenetlus	003	745755,15
SO3	Vabatahtlik tagasipöördumine	004	996131,25
SO3	Välja-/tagasisaatmise toimingud	006	2316516,10
SO3	Sunniviisilise tagasisaatmise vaatlemise süsteem	007	332325,00
SO3	Ebaseadusliku rände stiimuleid käsitlevad meetmed	009	607050,15
SO3	Tegevustoetus	010	232091,37

3. Rahastamiskava

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 3 punkt g

3.1. Rahalised eraldised aastate kaupa

Tabel 10. Rahalised eraldised aastate kaupa

Fond	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
AMIF	1 586 887,91	2 354 208,79	3 513 624,14	3 501 674,22	3 573 870,75	3 649 526,47	2 962 112,90	21 141 905,18

3.2 Rahalised eraldised kokku

Tabel 11. Kõik rahalised eraldised fondide ja liikmesriigi osaluste kaupa

Erieesmärk	Meetme liik	Liidu toetuse arvutamise alus (kogusumma või avalik sektor)	Liidu osalus (a)	Liikmesriigiosalus (b)=(c)+(d)	Liikmesriigi osaluse esialgne jaotus		Kokku e=(a)+(b)	kaasrahastamis määr (f)=(a)/(e)
					avalik c)	erasektor (d)		
Erieesmärk 1	AMIFi määruse artikli 15 lõike 1 kohaselt kaasrahastatavad meetmed	kogusumma	6 943 850,25	2 314 616,75	2 314 616,75	0,00	9 258 467,00	75
	AMIFi määruse artikli 15 lõike 2 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		-	-	-	-	-	-

	AMiFi määruse artikli 15 lõike 3 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		-	-	-	-	-	-
	AMiFi määruse artikli 15 lõike 4 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		232 091,37	77 363,79	77 363,79	0,00	309 455,16	75
	AMiFi määruse artikli 15 lõike 5 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		-	-	-	-	-	-
Erieesmärk 1 kokku			7 175 941,62	2 391 980,54	2 391 980,54	0,00	9 567 922,16	
Erieesmärk 2	AMiFi määruse artikli 15 lõike 1 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		6 037 500,00	2 012 500,00	2 012 500,00	0,00	8 050 000,00	75
	AMiFi määruse artikli 15 lõike 2 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		-	-	-	-	-	-
	AMiFi määruse artikli 15 lõike 3 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		-	-	-	-	-	-
	AMiFi määruse artikli 15 lõike 4 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		-	-	-	-	-	-

	AMiFi määruse artikli 15 lõike 5 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		-	-	-	-	-	-
Erieesmärk 2 kokku			6 037 500,00	2 012 500,00	2 012 500,00	0,00	8 050 000,00	
Erieesmärk 3	AMiFi määruse artikli 15 lõike 1 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		5 431 726,60	1 8105 75,53	1 8105 75,53	0,00	7 242 302,13	75
	AMiFi määruse artikli 15 lõike 2 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		-	-	-	-	-	-
	AMiFi määruse artikli 15 lõike 3 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		996 131,25	332043,75	332043,75	0,00	1 328 175,00	75
	AMiFi määruse artikli 15 lõike 4 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		232 091,37	77 363,79	77 363,79	0,00	309 455,16	75
	AMiFi määruse artikli 15 lõike 5 kohaselt kaasrahastatavad meetmed		-	-	-	-	-	-
Erieesmärk 3 kokku			6 659 949,22	2 219 983,07	2 219 983,07	0,00	8 879 932,29	
Ühissätete määruse artikli 36			1 268 514,31	0,00	0,00	0,00	1 268 514,31	100

lõike 5 kohane tehniline abi								
Ühissätete määruse artikli 37 kohane tehniline abi			-	-	-	-	-	
Kogusumma			21 141 905,15	6 624 463,61	6 624 463,61	0,00	27 766 368,76	

3.4 Ümberpaigutamised

Tabel 12. Eelarve jagatud täitmist korras hallatavate fondide vahelised ümberpaigutamised¹

Saaja fond / vahend Ümberpaigutatav fond / vahend	AMIF	ISF	BMVI	ERF	ESF+	Ühtekuuluvusfond	EMKVF	Kokku
AMIF		-	1 112 731,85	-	-	-	-	1 112 731,85
ISF	-		-	-	-	-	-	-
BMVI	-	-		-	-	-	-	-
Total	-	-	1 112 731,85	-	-	-	-	1 112 731,85

¹ Kõikide programmitöö perioodil tehtavate ümberpaigutamiste kumulatiivsed summad.

4. Eeltingimused

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 3 punkti

Tabel 13: Horisontaalsed eeltingimused

Eeltingimus	Eeltingimuse täitmine	Kriteeriumid	Kriteeriumide täitmine	Viide asjakohastele dokumentidele	Põhjendus
Tõhusad järelevalvemehhanismid riigihangete turu jaoks	JAH	<p>Kehtestatud on järelevalvemehhanismid, mis hõlmavad kõiki riigihankelepinguid ja nende hankeid fondidest kooskõlas ELi hankeõigusega. Selleks on vaja järgmist:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. meetmed, mis tagavad tõhusate ja usaldusväärsete andmete kogumise riigihankemenetluste kohta, mis ületavad ELi lävendeid, kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artiklitest 83 ja 84 ning direktiivi 2014/25/EL artiklitest 99 ja 100 tuleneva aruandluskohustusega; 2. meetmed andmete tagamiseks vähemalt järgmiste aspektide jaoks: <ol style="list-style-type: none"> a. konkurentsi kvaliteet ja intensiivsus: võitnud 	<ol style="list-style-type: none"> 1. JAH 2. JAH 3. JAH 	Riigihangete register (https://riigihanked.riik.ee)	<p>1. Kõik riiklikku lävendit ületavad riigihankelepingud ja nende hanked fondidest vastavalt ELi hankeõigusele avaldatakse ja teostatakse e-riigihangete keskportaalis „Riigihangete register“ (https://riigihanked.riik.ee), mida haldab Rahandusministeerium kooskõlas komisjoni 11. novembri 2015. aasta rakendusmäärusega (EL) 2015/1986. Riigihangete seaduse kohaselt vastutab Rahandusministeerium järelevalve, aruandluse ja nõustamise eest vastavalt direktiivi 2014/24/EL artiklitele 83 ja 84 ning direktiivi 2014/25/EL artiklitele 99 ja 100. Järelevalve ja aruandlus põhinevad kesksest riigihangete registrist hangitud andmetel.</p> <p>2. a. Võitnud pakkujate nimed, esialgne pakkujate arv ja lepinguline maksumus avaldatakse riigihangete registris lepingu sõlmimise teate vormis vastavalt komisjoni 11. novembri 2015. aasta rakendusmäärusele (EL) 2015/1986.</p> <p>2. b. Hankija kohustuseks on pärast hanke lõpuleviimist avaldada täidetud lepingust tulenev teave lõpliku hinna kohta riigihangete registris. Teave VKEdes kui otsepakkujate osalemise kohta avaldatakse süsteemi lepingu sõlmimise teates – 100% e-hankeid teostatakse keskses hankeregistris.</p> <p>3. Järelevalve (seire) ja analüüsi eest vastutav asutus on Rahandusministeerium. Järelevalvega seotud kohustused on sätestatud riigihangete seaduses. Järelevalve eest vastutavad 4 inimest ja üks inimene vastutab riigihangete andmete üldanalüüsi eest.</p> <p>4. Järelevalvearuanded ja iga-aastased järelevalvekokkuvõtted on kättesaadavad Rahandusministeeriumi veebilehel (https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/rii)</p>

		<p>pakkujate nimed, esialgne pakkujate arv ja lepinguline maksumus;</p> <p>b. teave lõpliku hinna kohta pärast valituks osutumist ja VKEdes kui otsepakkujate osalemise kohta, kui sellist teavet pakuvad riiklikud süsteemid;</p> <p>3. meetmed pädevate riigiasutuste jaoks andmeseire ja -analüüsi tagamiseks kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikli 83 lõikega 2 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 99 lõikega 2;</p> <p>4. analüüsitulemuste üldsusele kättesaadavaks tegemise kord kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikli 83 lõikega 3 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 99 lõikega 3;</p> <p>5. meetmed tagamaks, et kogu teave, mis viitab võimalikule pakkumismahhinatsioonile, edastatakse pädevatele</p>			<p>gihangete-poliitika/jarelevalve). Igal aastal avaldatavad statistilised andmed riigihangete kohta ja andmeanalüüs on samuti kättesaadavad Rahandusministeeriumi veebilehel (https://www.rahandusministeerium.ee/et/eesmargidtegevused/riigihangete-poliitika/kasulik-teave/riigihankemaastiku-kokkuvotted).</p> <p>5. Teabevahetuse osas on Konkurentsiametiga sõlmitud mitteametlik kokkulepe. Riigihangete seaduses on samuti säte, et kui järelevalve käigus teatavaks saanud asjaolud võivad anda aluse süüteokahtluseks, mis ei ole riigihangete seaduse §-des 213–215 sätestatud väärteona, või millel on võimaliku korruptsioonijuhtumi tunnused, teavitab Rahandusministeerium uurimisasutust või prokuratuuri talle teadaolevatest asjaoludest. Konkurentsiamet on selles tähenduses ka uurimisasutus.</p>
--	--	--	--	--	--

		riigiasutustele kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikli 83 lõikega 2 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 99 lõikega 2.			
Euroopa Liidu põhiõiguste harta tõhus kohaldamine ja rakendamine	JAH	<p>Euroopa Liidu põhiõiguste harta järgimise tagamiseks on olemas tõhusad mehhanismid, mis hõlmavad järgmist:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kord, mis tagab fondidest toetatavate programmide vastavuse ja nende rakendamise harta asjakohaste sätete kohaselt; 2. aruandekord seirekomisjonile juhtumitest, mis on seotud fondide toetatavate tegevuste hartaga mittevastavusega. 	1. JAH 2. JAH	<p>ÜRO, ühine põhidokument, mis on osa osalisriikide aruannetest – Eesti (https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=HRI%2fCORE%2fEST%2f2015&Lang=en)</p> <p>EE2035 https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia</p> <p>Eesti Vabariigi põhiseadus (https://www.riigiteataja.ee/akt/115052015002)</p> <p>Soolise võrdõiguslikkuse seadus (https://www.riigiteataja.ee/akt/126042013009)</p> <p>Võrdse kohtlemise seadus (https://www.riigiteataja.ee/akt/106072012022)</p> <p>Õiguskantsler https://www.oiguskantsler.ee/et)</p> <p>Lasteombudsman http://lasteombudsman.ee/et/welcome</p>	<p>1. Eestis on riigisisese õiguse ja rahvusvaheliste lepingute kaudu loodud mehhanism inimõiguste, sh EL põhiõiguste harta järgimiseks.</p> <p>Rakenduskava vastavus ja rakendamine ELi harta sätete kohaselt on tagatud harta põhimõtete lõimimise kaudu strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtetele ja sihtidesse, arengukavadesse, projektide valikukriteeriumidesse ja toetuse andmise tingimustesse. Põhiõiguste kaitsmisega seotud institutsioonid (sh soolise võrdõiguslikkuse volinik) on seirekomisjoni liikmed, kaasatud strateegiate ja õigusaktide koostamisse. Rakendamisel tagatakse taotlejatele ja toetuse saajatele tugi ELi harta põhimõtete arvestamiseks. Sotsiaalministeerium nõustab soolõime, mittediskrimineerimise ja erivajadustega inimeste ligipääsetavuse osas projektide kavandamis-, rakendamis-, seire- ja hindamisprotsessis (ELi harta artiklid 21, 23, 25 ja 26) ning kooskõlastab toetuse andmise tingimusi. Iga ministeerium vastutab inimõiguste kaitsmise ja edendamise eest oma haldusalas.</p> <p>2. Seirekomisjoni kuuluvad partnerid, kes jälgivad harta täitmist ja kelle ülesandeks on esitada oma valdkonna konsolideeritud visioon ja vajadusel probleemid seirekomisjonile (nt soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Õiguskantsler jne.).</p> <p>Kõigil komisjoniliikmetel on võimalik avada arutelu jooksvalt või lisada arutelupunktid seirekomisjoni koosoleku päevakorda, kui peaks ilmnema juhtum, mille puhul ei vasta BMVist toetatav tegevus ELi põhiõiguste hartale, sh mis tahes kahtluse korral, et vaatamata kõigile hetkel kehtivatele menetlusnõuetele võib esineda harta mittejärgimist.</p>

<p>Puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohaldamine ja rakendamine kooskõlas nõukogu otsusega 2010/48/EÜ</p>	<p><i>JAH</i></p>	<p>Puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise tagamiseks on olemas riiklik raamistik, mis hõlmab järgmist:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mõõdetavate tulemustega eesmärgid, andmekogumise ja -seire mehhanismid; 2. meetmed, et tagada ligipääsetavuspoliitika, õigusaktide ja standardite nõuetekohane arvessevõtmine programmide väljatöötamisel ja rakendamisel. 3. meetmed, mille kohaselt antakse seirekomisjonile aru juhtumitest, mille puhul ei vasta fondidest toetatav tegevus ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonile ning kõnealust konventsiooni käsitletavatest kaebustest, mis on esitatud artikli 69 lõikes 7 ette nähtud korra kohaselt. 	<p>1. JAH 2. JAH</p>	<p>„Heaolu arengukava 2016–2023“ (https://www.sm.ee/et/heaolu-arengukava-2016-2023).</p> <p>Ligipääsetavuse nõukogu (https://www.sm.ee/et/ligipaasetavuse-noukogu)</p> <p>Ligipääsetavuse rakkerühm (https://www.riigikantselei.ee/ligipaasetavus)</p> <p>Õiguskantsleri seadus (https://www.riigiteataja.ee/akt/12788991?leiaKehtiv)</p> <p>Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele (https://www.riigiteataja.ee/akt/131052018055)</p> <p>Eluruumile esitatavad nõuded (https://www.riigiteataja.ee/akt/103072015034?leiaKehtiv)</p> <p>WCAG 2.0 rakendusjuhised (https://www.mkm.ee/et/wcag-20-rakendusjuhised)</p> <p>Sotsiaalkindlustuse programm (https://www.sm.ee/sites/default/files/lisa_5_sotsiaalkindlustuse_programm.pdf)</p> <p>Hoolekandeprogramm</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Puuetega inimeste õiguste kaitse tagamine on jagatud erinevate strateegiatega. Strateegia puuetega inimeste õiguste kaitse poliitikaks on seatud „Heaolu arengukavas 2016–2023“. Sihtrühma ees seisvaid probleeme, poliitikameetmeid ja asjakohaseid näitajaid on kirjeldatud sama arengukava programmides. N. „Sotsiaalkindlustusprogrammis 2020-2023“ koostatakse puudega inimeste toetuste ja teenuste süsteemi ajakohastamiseks lahenduste pakett. „Hoolekandeprogramm 2020-2023“ keskendub sotsiaalteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamisele, teenuste arendamisele, mis hõlmavad inimesi ühiskonnas, ning põhiõiguste kaitsmisele. Statistikat puudega inimeste olukorrast kogub Statistikaamet Eesti Sotsiaaluuringu, Eesti Tööjõu-uuringu, Tööelu uuringu ja Leibkonna eelarve uuringu kaudu ja vastavate tervise-, vananemise- ja pensioniteemaliste uuringutega. Sotsiaalministeerium avaldab regulaarset sotsiaalhoolekande statistikat ja vajaduse korral viib läbi konkreetseid uuringuid (Nt link). 2. Ligipääsetavus on „Eesti 2035“ strateegiline siht ja aluspõhimõte PIK konventsiooni artikli 9 tähenduses. Tervikliku ligipääsetavuspoliitika väljatöötamiseks lõi Vabariigi Valitsus 2019 Ligipääsetavuse rakkerühma. Sotsiaalministeerium on kõigi sektorite ligipääsetavuse riiklik koordinaator, toetades ligipääsetavuse nõukogu tööd, tellides analüüsi („Transpordi ja tehiskeskonna ligipääsetavuse analüüs“, „Laste ligipääsetavuse uuring“); koordineerides ligipääsetavuse direktiivi (EL 2019/882) ülevõtmist; korraldades 2018–2022 sotsiaaltranspordi katseprojekti. Võrdõiguslikkuse kompetentsikeskus annab korraldus- ja rakendusasutustele ligipääsetavuse ja võrdsete võimaluste aspektides nõu ja kooskõlastab meetmepõhiseid õigusakte. 2018. aastal jõustusid määrused: „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele“ „Eluruumile
---	-------------------	---	--------------------------	--	--

			<p>https://www.sm.ee/sites/default/files/lisa_4_hoolekandeprogramm_20_20_2023.pdf</p> <p>Soolise võrdõiguslikkuse programm</p> <p>https://www.sm.ee/sites/default/files/lisa_6_soolise_vordoiguslikkuse_programm.pdf</p>	<p><u>esitatavad nõuded</u>“ Alates 1. jaanuarist 2019 teostab määruste kohaldamise üle riiklikku järelevalvet Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.</p> <p>3. Alates 1.01.2019 täidab õiguskantsler puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise edendamise, kaitse ja seire ülesandeid. 2019 moodustati õiguskantsleri juurde puuetega inimeste nõukoda, mille eesmärk on nõustada õiguskantslerit puuetega inimeste õiguste edendamise, kaitse ja järelevalve teemal. Nõukoda on moodustatud ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 33 lõike 3 alusel. BMVI projektide korral on arutelude kontaktpunktiks seirekomisjon, mis koosneb asjaomastest katusorganisatsioonidest ja vajaduse korral laiendab SiM partnerite nimekirja. Seirekomisjoni kutustakse EPIK, Õiguskantsler, Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik. Komisjoni liige võib teha seirekomisjoni esimehele põhjendatud ettepaneku seirekomisjoni kokkukutsumiseks ja/või esitada täiendava päevakorra punkti ettepaneku, kui peaks ilmnema juhtum, mille puhul ei vasta fondidest toetatav tegevus ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonile.</p>
--	--	--	--	---

**NB! TEGEMIST ON RAKENDUSKAVA ETTEPANEKUGA SEISUGA 30.11.2021.
TEGEVUSED JA NENDELE ERALDATUD SUMMAD VÕIVAD MUUTUDA AVALIKU
KONSULTATSIOONI JA EUROOPA KOMISJONI MENETLUSES.**

5. Programmi haldavad asutused

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 3 punkt k ning artiklid 71 ja 84

Tabel 14: Programmi haldavad asutused

	Asutuse nimetus	Kontaktisiku nimi ja ametikoht [200]	e-post [200]
Korraldusasutus	Siseministeerium	Lauri Lugna	lauri.lugna@siseministeerium.ee
Auditeerimisasutus	Siseministeerium	Tarmo Olgo	tarmo.olgo@siseministeerium.ee
Asutus, kellele laekuvad komisjoni maksed	Rahandusministeerium		

6. Partnerlus

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 3 punkt h

<p>AMIF-i rakenduskava ettevalmistamine põhineb avatusel. Eesti varjupaiga-, integratsiooni- ja tagasisaatmispoliitika praeguste ja tulevaste väljakutsete kaardistamisel ja lahendamisele väljapakkumisel kaasati kõiki asjaomaseid sidusrühmi.</p> <p>ELi vahendite kavandamiseks ei ole eraldi protsessi ning planeerimine on allikaneutraalne. Riiklike vajaduste ja nende rahastamise strateegiline planeerimine toimub keskselt (sh partnerite ja sidusrühmade kaasamine).</p> <p>ELi rahastusperioodi 2021–2027 programmeerimine on toimunud käsikäes pikaajalise riikliku katusstrateegia „Eesti 2035“ ja „Siseturvalisuse arengukava“ ettevalmistamisega. Ülevaate strateegiate koostamisest leiab järgmistelt veebisaitidelt: https://valitsus.ee/strateegia-est-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia ja https://siseministeerium.ee/ministeerium-ja-kontaktid/kaasamine-osaline/siseturvalisuse-arengukava-2020-2030.</p> <p>Protsess algas 2018. aasta kevadel. 2018. aasta lõpus ja 2019. aasta alguses toimusid konsultatsioonid teiste ministeeriumide ja katusorganisatsioonidega. Lisaks peeti arutelusid kõigis maakondades. Aruteludele kutsuti maakondlikud turvalisusnõukogud, muud maakondade turvalisusega seotud institutsioonid, huvirühmad ja kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajad, linna- ja vallajuhid ning maakonna arenduskeskused. Aruteludest tehti kokkuvõtte ja neid kasutati „Siseturvalisuse arengukava (2020–2030)“ ettevalmistamisel. Arengukava esitati avalikuks aruteluks spetsiaalse veebiplatvormi kaudu. Sama süsteemi kasutati kõigi ministeeriumide ja Rügikantselei heakskiidu ning Eesti Linnade ja Omavalitsuste Liidu arvamuse saamiseks.</p> <p>Strateegiates seatud eesmärkide saavutamise rahastamine otsustatakse iga-aastaselt riigieelarve arutelul, mis tagab sünergia riiklike ja muude vahenditega ning võimaldab vältida topeltrahastamist. STAKi rakendamist jälgib valdkondlik komitee, mis koosneb asjaomaste asutuste ja partnerite esindajatest.</p>

2018. aastal algas ka Sidusa Eesti arengukava koostamine. Arengukava koostamise eeltööna valmistasid siseministeeriumi ja kultuuriministeeriumi eksperdid ette analüüse, et teha kindlaks valdkonna peamised probleemid ja võimalused. Aastatel 2019–2020 korraldati eri piirkondades mitu seminari ja õpikoda ning muid kaasamisüritusi, kus osalesid teadlased, eksperdid ja sidusrühmad. Arengukava eesmärged, peamisi probleeme ning kõige olulisemaid sekkumisi ja tegevussuundi arutati üksikasjalikumalt ministeeriumide, muude riiklike organisatsioonide ja kõigi asjaomaste sotsiaalpartneritega (nt huvirühmad ja kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajad jne). Spetsiaalse veebiplatvormi kaudu esitati arengukava avalikuks aruteluks ja Eesti Linnade ja Omavalitsuste Liidult arvamuse saamiseks. Strateegiates seatud eesmärkide saavutamise rahastamine otsustatakse iga-aastastel riikliku eelarvestrateegia aruteludel, mis tagab sünergia riikide ja ELi vahenditega ning võimaldab vältida topeltrahastamist.

AMIFI, BMVI ja ISFi rakendamise jälgimiseks on loodud ühine seirekomisjon, mis koosneb samadest osalejatest, kes on STAKi valdkondlike komiteede liikmed. Lisaks on hõlmatud sotsiaalse kaasatuse, põhiõiguste, puuetega inimeste õiguste, soolise võrdsuslikkuse ja mittediskrimineerimise edendamise eest vastutavad asutused.

7. Teabevahetus ja nähtavus

Viide: ühissätete määruse artikli 22 lõike 3 punkt j

ELi fondidest teavitamise eesmärk on tagada avalikkuse teadlikkus ELi toetusest avatud ja asjakohase teabevahetuse kaudu.

Riigi Tugiteenuste Keskus (RTK) on loonud ühtse veebiportaali, mis võimaldab juurdepääsu kõigile ühissätete määrusega hõlmatud programmidele. Veebiportaal tehakse kättesaadavaks ka inglise ja vene keeles, kuna uuringud näitavad, et vene keelt kõnelev elanikkond on toetusmeetmetest vähem teadlik.

Rakenduskava elluviimise läbipaistvuse tagamiseks on siseministeerium loonud siseturvalisuspoliitika fondidele pühendatud veebilehe, kus avaldatakse rakenduskava eesmärgid, tegevused ja tulemused. Ühtne veebiportaal ja siseturvalisuspoliitika fondide veebileht vastab WCAG 2.0 AA juurdepääsetavuse suunistele. See tähendab, et on rakendatud tehnilisi lahendusi ja sisu loomise põhimõtteid, mis aitavad kasutada veebilehte nägemis-, kuulmis-, füüsilise, kõne-, kognitiivse, keele-, õppimis- ja neuroloogiliste puuetega inimestel.

Siseturvalisuspoliitika fondide taotlusvoorude ja projektide tulemuste edastamiseks kasutatakse ka sotsiaalmeediat.

RTK teabevahetuskordinaator juhib ELi fondide riiklikku kommunikatsioonivõrgustikku. Siseministeeriumis nimetatakse siseturvalisuspoliitika fondide kommunikatsiooniametnik. Kommunikatsioonitegevusteks kasutatakse tehnilist abi.

Näitajad:

1. Audioloogude jutustamine viie taskuringhäälingu kaudu, et suurendada teadlikkust siseturvalisuspoliitika fondidest rahastatavatest projektidest. Netisaated on osa siseministeeriumi avaldatud regulaarsetest netisaadetest.
2. Vähemalt neli olulist teavitustegevust, et tutvustada saavutusi sihtrühmale.

3. Vähemalt neli loodud digitaalset meediasisu, sealhulgas visuaal, näiteks illustratsioonid ja videomaterjalid.
4. Eesti siseturvalisuspoliitika fondide jaoks kasutatakse sotsiaalmeediakanaleid (nt Facebook, Youtube), et jõuda laiemale publikuni. Sisu loomine ja ristviitamine sotsiaalmeedia kontodel.

